ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΕΦΗΒΕΙΑ

Κείμενο Αναφοράς 1~ «Girlhood interrupted[1]: Το πέρασμα των κοριτσιών στην εφηβεία είναι πιο βίαιο και απότομο από ποτέ»~

Το κείμενο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Marie Claire» (τεύχος Οκτωβρίου 2021) από τη Μαρίλη Εφραιμίδη και αφορμάται από το ντοκιμαντέρ μικρού μήκους «Girlhood» που δημιούργησαν οι σκηνοθέτριες Βάνια Τέρνερ και Μαρία Σιδηροπούλου παρακολουθώντας τις ζωές και τις σκέψεις τριών 17χρονων φιλενάδων στην Αθήνα της καραντίνας. Προσπελάστηκε διαδικτυακά στις 02–10–2021 (διασκευή συντομευμένη).

Το βράδυ κοιμήθηκαν κορίτσια και το πρωί ξύπνησαν γυναίκες. Θυμάμαι και ποια μέρα περίπου έγινε αυτό. Και τι ακολούθησε. Πήραν μεγάλες σακούλες και άδειασαν τα ρούχα από την ντουλάπα τους. Έβαλαν μέσα ό,τι ήταν ροζ ή είχε λουλούδια και άφησαν στα ράφια μόνο κάτι γκρι φόρμες. Μετά μου ανακοίνωσαν: *«Μαμά, δεν έχουμε τίποτα να φορέσουμε, πρέπει να πάμε για ψώνια».* Οι κόρες μου σταμάτησαν να είναι κορίτσια μέσα σε μια νύχτα και έγιναν έφηβες. Το βλέμμα τους είναι ακόμα παιδικό, όμως, το μυαλό τους, το σώμα τους, τα ενδιαφέροντά τους, οι απόψεις τους, ακόμα και η ώρα που πηγαίνουν για ύπνο τις κάνει αυτό που θέλουν και οι ίδιες να είναι. Έφηβες της εποχής μας.

Ξεκίνησα το ταξίδι της μητρότητας γνωρίζοντας από την αρχή ότι η εφηβεία θα είναι η πιο δύσκολη «πίστα». Θα μπορούσε αυτός να είναι ο ουσιαστικός απογαλακτισμός *[=διακοπή του θηλασμού, μεταφορικά εδώ: χειραφέτηση από τον γονεϊκό έλεγχο]* από το υπερπροστατευτικό κουκούλι *[=το περίβλημα, μέσα στο οποίο αναπτύσσονται οι προνύμφες των εντόμων, όπως, π.χ. του μεταξοσκώληκα]* της μαμάς και του μπαμπά. Όλα όσα φοβόμουν, όμως, δεν ήταν τίποτα μπροστά σε εκείνα που πλέον συμβαίνουν στον κόσμο των εφήβων, αλλά και των παιδιών του Δημοτικού. Χορογραφίες στο Tik-Tok[2], πόζες στο Instagram[3], ομαδικές συνομιλίες στο Viber[4], απεριόριστη πρόσβαση στο Netflix[5], στίχοι της τραπ[6] που επαναλαμβάνουν άθλια σεξιστικά στερεότυπα. Ένας χαοτικός κόσμος από ερεθίσματα, ιδέες, πρότυπα, ανθρώπους, που δύσκολα οι γονείς μπορούν να ελέγξουν. Οι κόρες μας θα μπορούσαν να είναι η *«Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων»*[7], όμως, τώρα αυτή η Χώρα έχει μόνο ένα στόχο: την Αλίκη-αντικείμενο, την Αλίκη που αποχαιρετά βίαια την παιδική ηλικία και βιάζεται να γίνει γυναίκα. Όπου κι αν γυρίσεις το κεφάλι σου στον ψηφιακό και στον αληθινό κόσμο που περιβάλλει τα παιδιά μας, οι γυναίκες, για να είναι αποδεκτές, πρέπει να έχουν άψογο μακιγιάζ, τέλεια χαρακτηριστικά, προκλητικές καμπύλες, να φοράνε ξεφτισμένο τζιν σορτς και να κοιτάζουν με νόημα τον φακό.

Συνειδητοποιώ πως, όταν ήταν μικρές, έπεφτα στις παγίδες των στερεοτύπων συνεχώς. Σκέφτομαι τώρα πόσες *«Μπάρμπι»* έδωσα στα παιδιά μου. Όχι μόνο τις κούκλες, για να παίζουν, αλλά και ατέλειωτες ώρες με σχετικές ταινίες στο σπίτι και στο σινεμά... Καθόμουν πάντοτε μαζί τους και διαπίστωνα διαρκώς ότι αυτό το θέαμα είναι τουλάχιστον κουτό, αλλά δεν μου περνούσε από το μυαλό ότι μπορεί να αποβεί και επικίνδυνο, γιατί σε λίγα χρόνια ίσως μετρήσουν τον εαυτό τους μπροστά στον καθρέφτη και ίσως απογοητευτούν που δεν είναι αρκετά ψηλές ή αρκετά αδύνατες, όπως οι *«Μπάρμπι»,* και ότι μια μέρα μπορεί γι' αυτόν τον λόγο να σταματήσουν να τρώνε και να χαθούν στον στρόβιλο της νευρικής ανορεξίας, της ψυχικής ασθένειας με τη μεγαλύτερη θνησιμότητα. (...)

{1} Η διακοπή της παιδικής κοριτσίστικης ηλικίας {2} Μέσο κοινωνικής δικτύωσης {3} Μέσο κοινωνικής δικτύωσης {4} Μέσο κοινωνικής δικτύωσης {5} Συνδρομητική ψυχαγωγική πλατφόρμα {6} Είδος νεανικής μουσικής {7} «Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων»: εξαιρετικά δημοφιλές & διαχρονικό "σουρρεαλιστικό" παιδικό-προεφηβικό μυθιστόρημα του Βρετανού μαθηματικού Lewis Carroll (1865) γεμάτο αλληγορίες κυρίως κοινωνικής, ψυχαναλυτικής & φιλοσοφικής φύσεως

***ΘΕΜΑΤΑ~ ΘΕΜΑ 1** (μονάδες 35)~ **1ο υποερώτημα** (μονάδες 10)~* Ποιος είναι ο φόβος που διακατέχει τους σημερινούς γονείς των έφηβων κοριτσιών, σύμφωνα με τη συγγραφέα του Κειμένου 1; (50–60 λέξεις). **Μονάδες 10**

***2ο υποερώτημα** (μονάδες 10)~* Η αρθρογράφος επιλέγει να αναπτύξει τη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 κυρίως με παραδείγματα. Να εντοπίσεις τα σημεία, όπου βρίσκονται, (μονάδες 4) και να εξηγήσεις για ποιους λόγους έγινε η παραπάνω επιλογή (μονάδες 6). **Μονάδες 10**

***3ο υποερώτημα** (μονάδες 15)~* Στο κείμενο 1 η συγγραφέας γράφει με τρόπο που δίνει την εντύπωση ότι εξομολογείται προσωπικές της σκέψεις και ανησυχίες. Να εντοπίσεις τρία σημεία που επιβεβαιώνουν αυτή την παρατήρηση (μονάδες 9) και να δικαιολογήσεις αυτή την επιλογή της σε σχέση με το θέμα του κειμένου και τη σχέση της αρθρογράφου με τα πρόσωπα, στα οποία αναφέρεται (μονάδες 6). **Μονάδες 15**

<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<

***Κείμενο Αναφοράς 2~ «Σήμα κινδύνου»~** Το απόσπασμα έχει αντληθεί από το μυθιστόρημα του Αντώνη Σαμαράκη (1919—2003) «Σήμα Κινδύνου», Αθήνα, Εκδόσεις Ελευθερουδάκη. Η σκηνή που θα παρακολουθήσουμε υποτίθεται ότι λαμβάνει χώρα γύρω στο 1959 κάπου στο κέντρο της Αθήνας.*

Δεν θυμάμαι ποιον δρόμο περνούσα, σαν άκουσα να με φωνάζουν από το αντικρινό πεζοδρόμιο. Ξαφνιάστηκα που με είχαν γνωρίσει, παρόλο που η νύχτα ήταν κατασκότεινη και παρόλο που βάδιζα γρήγορα.

Στάθηκα. Ο άνθρωπος από το αντικρινό πεζοδρόμιο ήρθε. Ήταν ο κύριος Χιδίρογλου, υπάλληλος της Εμπορικής Τραπέζης. Ψηλός, αδύνατος, με πολύ μικρά μάτια σα χάντρες, θα ήταν πενήντα και πλέον, έδειχνε όμως νεώτερος.

«Πολύ χαίρομαι που σας συναντώ απόψε», είπε. Και το σάλιο του μου ήρθε καταπρόσωπο και αηδίασα. «Παρομοίως», είπα, και για κάθε ενδεχόμενο, έκανα ένα βήμα πίσω. Παραλίγο να πω: *«Δεν καταλαβαίνω πώς διάβολο με γνωρίσατε νυχτιάτικα!».*

«Μάτι όμως, ε; Αητός!», είπε ο κύριος Χιδίρογλου. Και πρόσθεσε: «Να χτυπήσω ξύλο!». Πήγε στον στύλο του ηλεκτρικού και χτύπησε ξύλο δύο φορές. Ύστερα, ήρθε κοντά μου. «Έχω κάτι για σας», είπε με ύφος εμπιστευτικό. «Πρώτης τάξεως κοπέλα! Άλφα άλφα! Και το σημαντικότερον: τρεις χιλιάδες κομμάτια τοις μετρητοίς!».

Ένα τέταρτο, ίσως και παραπάνω, με κράτησε εκεί ο κύριος Χιδίρογλου με τη φλυαρία του. Είπε πολλά, πάρα πολλά. Πως ήταν καιρός να αποφασίσω τον γάμο, πως η ευκαιρία, το συνοικέσιο που μου επρότεινε, ήταν κάτι εξαιρετικό, πως η κοπέλα δεν ήταν, βέβαια, ούτε πολύ νέα ούτε πολύ όμορφη, εμφανίσιμη πάντως, είχε πολλά χαρίσματα, τα γαλλικά της, το πιάνο της, και, προπαντός, τρεις χιλιάδες κομμάτια τοις μετρητοίς…

Αδύνατον να τον διακόψω με την φόρα που είχε πάρει. Εδέησε να φταρνιστεί δύο φορές απανωτά, για να βρω την ευκαιρία να του πω: «Με συγχωρείτε, είμαι βιαστικός. Θα το συζητήσουμε το πράγμα άλλη φορά». «Εν πάση περιπτώσει, εθεώρησα χρέος μου…», είπε φανερά δυσαρεστημένος. Και πρόσθεσε: «Απροπό! *[:φράση της γαλλικής με ευρύτατη χρήση τις παλαιότερες δεκαετίες στην Ελλάδα: επί τη ευκαιρία, συν τοις άλλοις, τώρα που το 'φερε η κουβέντα ή ο λόγος, εδώ που τα λέμε, επίσης ή επιπλέον…].* Είναι και χριστιανικών αρχών! Να πάρει ο διάβολος, έπρεπε να το πω ευθύς εξαρχής!».

Μου έδωσε το χέρι του. Ήταν ιδρωμένο και αηδίασα. «Έχομεν 5 Μαρτίου απόψε», είπε. «Θα σας δώσω προθεσμία να σκεφτείτε έως τας 7 Μαρτίου. Προθεσμία τεσσαράκοντα οκτώ *[:48]* ωρών! Λοιπόν, αν δεν έχω απάντησίν σας έως τας 7 Μαρτίου, μεσονύκτιον *[:μεσάνυχτα]* ακριβώς, τότε θα είμαι ελεύθερος να διαθέσω αλλού…». Σκόνταψε. *«Το εμπόρευμα»* παραλίγο να πω. «Σύμφωνοι», είπα. «Θα σκεφθώ». «Ωρίμως!», ετόνισε ο κύριος Χιδίρογλου. «Ωρίμως», είπα και χωρίσαμε.

ΘΕΜΑΤΑ~ ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 20)~ α) Να προσδιορίσετε τον τύπο του αφηγητή και την εστίασή του (μονάδες 10).
β) Να εντοπίσετε δύο (2) περιπτώσεις εσωτερικού μονολόγου και να δείξετε πώς συντελούν στη δημιουργία θυμηδίας *[:κωμικού, παρωδιακού κλίματος]* στη συγκεκριμένη σκηνή (μονάδες 10). **Μονάδες 20**

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)~ Να ερμηνεύσετε με σχετικές αναφορές στο Κείμενο 2 τη στάση που φαίνεται να διαμορφώνει ο πρωταγωνιστής της αφήγησης στην πρόταση που του γίνεται. Να αναπτύξετε την απάντησή σας σε 100-150 λέξεις.
Μονάδες 15